Gemeente Heerde

Discussienota commissie

Raadscommissie
20 september 2022

Afdeling en opsteller
SMV/A. Berghuis
Portefeuille
S. Nienhuis
Programma

Agendapunt
3.

Onderwerp
Convenant Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

De commissie geeft haar opvattingen over het convenant regionale samenwerking Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MO/BW) Oost-Veluwe 2023-2032 met daarin benoemde uitgangspunten.

Inleiding
Regio Oost Veluwe bestaat uit de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Hattem, Heerde en Voorst. In de regio werken gemeenten samen op het gebied van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Per 1 januari 2023 wil de regio een nieuw samenwerkingsconvenant afsluiten.
Het convenant beschrijft:

1. Regionale samenwerking tussen de regiogemeenten Oost Veluwe
2. Afspraken tussen de gemeente Apeldoorn als budgethouder en regiogemeenten over:
   - Uitvoerende taken
   - Financiële verantwoordelijkheden
   - Inspanningen dienstverlening
   - Beheersing van financiële middelen
   - Besparingen of aanvullende kosten
   - Vereffening van risico's
   - Monitoring en evaluatie

In regio Oost Veluwe wordt al jarenlang samengewerkt rondom de meest psychisch kwetsbare inwoners. Het huidige samenwerkingsconvenant Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (hierna genoemd: convenant) loopt af per 31-12-2022. Verwacht werd dat het financieel objectief verdeelmodel ingevoerd zou zijn per 1-1-2023, maar dit is opnieuw uitgesteld tot vermoedelijk 1-1-2024. Nu we ons in een overgangssituatie bevinden, is het belangrijk om afspraken te maken voor nu en de daarop volgende jaren. De regio wil blijven samenwerken op basis van de al eerder afgestemde uitgangspunten om de doordecentralisatie vorm te geven.

Bevoegdheid / Juridisch kader
Wmo 2015

Eerdere besluitvorming en kaders
- Transformatie-agenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020 Oost Veluwe, vastgesteld 26 juni 2017
- Convenant regionale samenwerking MO/BW Oost-Veluwe, vastgesteld 27 mei 2019 en verlengd t/m 2022
- Regionaal Kaderdocument en Ontwerp Beschermd Thuis 2023, vastgesteld 14 juni 2021

Argumenten

We hebben in regio Oost Veluwe al een samenwerkingsconvenant MO/BW. Toch geven veranderende financiën aanleiding om in de toekomst het convenant aan te passen. Daarbij te herzien of we onder die veranderingen de regionale samenwerking willen voortzetten.

Wil de commissie haar opvattingen geven over de volgende drie uitgangspunten uit het convenant?

1. *We blijven financieel solidair aan elkaar*
Met de invoering van het objectief verdeelmodel hebben we als regio in totaal minder te besteden. Het convenant beschrijft de financiële afspraken hoe we omgaan met de afnemende financiën. Momenteel ontvangt gemeente Apeldoorn als centrumgemeente de rijksvergoeding MO/BW voor de regio. Deze rijksvergoeding wordt nu voor 100% in het regiobudget gestort. Het objectief verdeelmodel zal in de toekomst ervoor zorgen dat we als individuele regiogemeenten eigen financiële middelen krijgen. Met deze middelen kunnen gemeenten zelf passend aanbod ontwikkelen voor hun eigen kwetsbare inwoners. Als we de doordecentralisatie willen doorzetten, dan blijft een regionaal budget nodig. In het convenant staat beschreven dat we jaarlijks een regiopercentage afspreken wat elke individuele gemeente bijdraagt. Dit percentage is gebaseerd op de huidige productverdeling waarvan een deel in de toekomst onder de lokale Wmo valt. Jaarlijks wordt een nieuw regio percentage heroverwogen. Ook staat beschreven in het convenant hoe we omgaan met gezamenlijke tekorten en overschotten. De invoering van het objectief verdeelmodel is opnieuw uitgesteld, vermoedelijk tot 2024. Tot die tijd zal gemeente Apeldoorn de volledige rijksvergoeding besteden in de regio.

2. *De huidige samenwerkingsvorm wordt voortgezet*
De huidige samenwerking in de regio bevalt goed. Om de doordecentralisatie van Beschermd wonen naar Beschermd Thuis voort te zetten blijft samenwerking met andere gemeenten noodzakelijk. Het huidige convenant is in 2019 vastgelegd. Vervolgens is het convenant verlengd tot 31-12-2022 waarin de regio zich heeft gecommitteerd aan een gezamenlijke visie. De uitgangspunten van deze visie staan in het Kaderdocument, Ontwerp Beschermd Thuis en Norm voor Opdrachtgeverschap Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Om uitvoering te geven aan de uitgangspunten is het belangrijk om de huidige werkwijze te bestendigen. Aanvullend op het convenant wordt een Dienstverleningsovereenkomst opgesteld waarin nadere afspraken staan over de taken en bevoegdheden van budgethouder Apeldoorn.

3. *We maken keuzes over regionale of lokale cliënten en activiteiten*
Voor de afbakening van kosten moeten we bepalen welke cliënten en activiteiten we beschouwen als regionaal of lokaal. Dit onderscheid bepaalt de werkelijke regionale kosten voor MO/BW. Regionale cliënten en activiteiten bekostigen we uit het regionale budget en lokale cliënten en activiteiten uit de lokale budgetten. Voor de indeling in regionaal en lokaal zijn we uitgegaan van:
    1. de zorg- en ondersteuningsproducten voor het maatwerk voor MO/BW;
    2. de regionale algemene voorzieningen, specifiek voor MO/BW.

De regionale gemeenten willen dat we gezamenlijk financiële verantwoordelijkheid en risico dragen middels het regio budget voor regionale cliënten. Deze cliënten zijn woonachtig in regio Oost Veluwe en passen bij de volgende cliëntsituatie:

a. klassiek beschermd wonen waarbij cliënten geen huur betalen;
b. klassiek beschermd wonen waarbij cliënten wel zelf huur betalen (ook wel scheiden van wonen en zorg);
c. tussenvormen van beschermd wonen waarbij cliënten huur of een vergelijkbare vergoeding voor het wonen betalen,

d. Inwoners die dak- en thuisloos raken en hiervoor een beroep moeten doen op de regionaal georganiseerde dak- en thuislozenvoorzieningen.

Kanttekeningen

Als we de regionale samenwerking willen voortzetten in een nieuw convenant dan zijn er verschillende risico's te noemen:

1. Financiële solidariteit
1.1. Solidariteit kan nadelig zijn omdat het lastig is in te schatten hoe de toekomst verloopt met aantallen cliënten en afnemende financiën. Mogelijk is dat de balans over een aantal jaar negatief uitvalt en er tekorten zijn in het regiobudget. Om dit zoveel mogelijk te beperken hebben we met het Ontwerp Beschermd Thuis gekozen voor een nieuwe inkoop voor Beschermd Wonen. Deze inkoop heeft ook invloed op onze toegang voor Beschermd Wonen. Hiermee wordt bovenregionale instroom vanuit andere regio's, zorgverzekeringswet of forensische zorg, ontmoedigd. Daarnaast worden overschotten lokaal nu gereserveerd voor eventuele tekorten in de toekomst.
1.2. Bij een eventueel vertrek van een regio gemeente verdwijnt mogelijk een substantieel deel van het regiobudget. En ook toetreding van een nieuwe gemeente betekent andere financiële risico's. We willen deze risico's beheersen door regelmatig, zowel ambtelijk en bestuurlijk, regionaal te overleggen. Zo willen we onze relatie binnen de regio goed houden en gezamenlijk blijven werken aan een adequate aanpak voor deze complexe doelgroep. Ook maken we in het convenant duidelijke afspraken over het eventuele uittreden of toetreden van een gemeente.

2. Samenwerking voortzetten
2.1. De regio indeling en de gekozen samenwerking brengen risico's mee. Zowel de meerjarenbegroting als de nieuwe inkoop is gebaseerd op de huidige regio indeling. Een verandering daarin kan risico's met zich meebrengen voor samenwerking en voor cliënten. Zo kunnen cliënten die zorginhoudelijk tussen twee regio's vallen buiten beeld raken. om dit te voorkomen bespreken we in de regio hoe dit risico geminimaliseerd kan worden.

3. Regionale en lokale verdeling
3.1. Voor de verdeling van regionale of lokale cliënten en activiteiten gaan we uit van de huidige zorg- en ondersteuningsproducten en regionale algemene voorzieningen. Berekening hoe de cliëntverdeling in de regio zal zijn de komende jaren blijft een inschatting. Dit is afhankelijk van wat we lokaal en regionaal organiseren. Van belang blijft dat we scherp monitoren op de ingezette doordecentralisatie. Zo bepalen we jaarlijks hoeveel procent reëel en noodzakelijk blijft om lokaal en regionaal te investeren.

Alternatieven
N.v.t.

Communicatie
Als in alle regiogemeenten inbreng is gegeven via een discussienota of consultatie dan kan dit leiden tot aanpassingen van het convenant. Na aanpassing volgt de besluitvorming in de gemeenteraden. Aanbieders en andere relevante stakeholders worden op hoofdlijnen geïnformeerd over het convenant.

Inclusiviteit
Samenwerking in de regio is erop gericht om psychisch of psychosociaal kwetsbare inwoners:
- zo goed mogelijk thuis te laten wonen (eventueel met hulp uit eigen netwerk);
- passende ondersteuning te bieden;
- ondersteuning te bieden rondom maatschappelijk herstel, zelfredzaamheid en participatie.

Ook inwoners die om een of andere reden hun thuissituatie hebben verlaten, krijgen ondersteuning bij het vinden van passend onderdak waar zij kunnen werken aan maatschappelijk herstel.

Cittaslow
Het convenant sluit aan bij de visie van Beschermd Thuis en richt zich op duurzame samenwerking en een goede lokale en regionale zorg- infrastructuur. De ondersteuning focust zich op herstel in eigen leefomgeving voor de langere termijn.

Inkoop en SROI

Wat is de situatie nu?

- Het huidige budget Beschermd Wonen voor Oost-Veluwe bedraagt ongeveer € 37 miljoen op jaarbasis (2021). Uit dit budget worden diverse regionale uitvoeringskosten, algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen gefinancierd. De uitgave aan maatwerkvoorzieningen is jaarlijks ongeveer € 28 miljoen.
- Jaarlijks wordt het aantal regionale en lokale cliënten MO/BW berekend op basis van de gemeente van inschrijving.

Wat is de verwachte situatie?

- Het regionale budget voor beschermd wonen vermindert. Het budget loopt terug tot ongeveer 23 miljoen in 2032 op jaarbasis als gevolg van de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel voor Beschermd Wonen. In het convenant is afgesproken dat gemeenten een deel van hun rijksvergoeding overhevelen naar het regionale budget en een deel gebruiken voor de lokale bekostiging van zelfstandig wonende cliënten. De afgelopen jaren kende de gemeente Heerde een overschot op het MO/BW budget.
- In het convenant is opgenomen hoe om te gaan met overschotten en tekorten vanaf 1 januari 2024. Verdeling zal vanaf die datum niet op basis van gemeente inschrijving zijn, maar bepaald worden door de percentuele verdeling op basis van het objectieve verdeelmodel. Voor verdeling van deze middelen is een nieuw, objectief verdeelmodel opgesteld. Dit model is gebaseerd op een aantal feitelijke kenmerken van gemeenten, zoals het aantal EPA-patiënten (Ernstig Psychiatrische Aandoeningen), hoogte zorgkosten, oppervlakte van het land en de centrumfunctie van een gemeente. Dit voorspelt hoeveel inwoners uit die gemeente beschermd wonen nodig hebben. Op basis daarvan wordt het budget vastgesteld. Voor gemeente Heerde verschuift het percentage van 2,14% (historische verdeling, op basis van inschrijving en daadwerkelijk gemaakte kosten per gemeente) naar 5,70% (objectieve verdeling en rijksbijdrage vanaf 2024, op basis vanop basis van de verwachte ‘vraag’).
- Per 1 januari 2023 gaat de nieuwe inkoopregeling Beschermd Wonen van regio Oost Veluwe van kracht.
- Per 1 januari 2023 gaat de regionale subsidieregeling Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen van kracht voor de regionale algemene voorzieningen. De in te zetten financiële middelen voor zowel de begrotings- als de tendersubsidies zijn gelijk aan de jaarlijkse rijksbijdrage voor Maatschappelijke Opvang die de gemeente Apeldoorn hiervoor ontvangt voor de regio.
- De gemeenten in de regio Oost-Veluwe willen aanvullend op het convenant nadere afspraken maken over welke (hoofd)taken de budgethouder (Apeldoorn) uitvoert en tegen welk uurtarief. Deze afspraken worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). In de DVO staan afspraken opgenomen over taken en bijhorende voorwaarden die de gemeente Apeldoorn binnen haar budgethouderschap uitvoert namens de regio gemeenten.

Vervolg
In de zes gemeenteraden worden de opvattingen opgehaald, wat input geeft om het convenant verder aan te scherpen. Na verwerking worden de gemeenteraden gevraagd de documenten vast te stellen. Na besluitvorming in de gemeenteraden tekent het college het convenant. Het convenant treedt in werking op 1 januari 2023 en loopt tot en met 31 december 2027. Na de initiële looptijd van vijf jaar

kent het convenant een stilzwijgende verlenging van drie jaar en daarna nog eens twee jaar. De looptijd is hiermee gelijk aan het groeipad van het objectieve verdeelmodel en de volledige afbouw van het historisch budget.

Heerde,

Het college
drs. J.W. Wiggers , burgemeester
B. van Zuthem , gemeentesecretaris

Bijlagen:

1. Concept Convenant_regionale_samenwerking_MOBW_Oost-Veluwe